

În atenția domnului Daniel Radulescu
Președintele Agenției Naționale pentru Romi
Ref.la: Recomandări de politici ale locuirii în contextul organizării întâlnirii din 6 Decembrie a.c.
a grupului de lucru creat în cadrul ANR
5 Decembrie 2018

Stimate domnule Președinte,

BLOCUL Pentru Locuire este o rețea descentralizată de organizații ce luptă pentru împuternicirea și organizarea politică a comunităților împotriva in justiției locative. BPL s-a constituit în 2017 în urma acțiunilor grupurilor militante pentru dreptul la locuire, dreptate locativă și dreptul la oraș: Căși sociale ACUM!, Frontul Comun Pentru Dreptul La Locuire, E-Romnja, Dreptul la Oraș.

În contextul organizării primei întâlniri cu grupul de lucru instituțional în domeniul locuirii în cadrul ANR, dorim să transmitem o serie de probleme și soluții identificate de membrii noștri cu privire la politicile de locuire.

1. Problemele de locuire identificate

Pe baza analizelor și acțiunilor activiste derulate de grupările platformei BPL, susținem că problemele de locuire cu care se confruntă persoanele de etnie romă sunt multiple. Ele trebuie abordate împreună, acordând atenție fiecărei manifestări a crizei locuirii, dar și modului în care acestea se întrepătrund.

Aceste probleme includ:

- Locuirea în sărăcie caracterizată de proasta calitate a locuinței și de supra-aglomerare.
- Locuirea informală și nesigură care se manifestată în lipsa de acte de proprietate asupra terenului și/sau clădirii, sau în lipsa de acte legale de închiriere a spațiului locativ.
- Expunerea accentuată la riscul de evacuare forțată, adică evacuare dintr-un spațiu de locuire fără acces la o locuință alternativă adecvată; adică evacuare care transformă oamenii afectați de această intervenție în persoane fără adăpost.
- Accesul redus la locuințe sociale din fondul locativ public datorită atât stocului redus de locuințe publice, cât și criteriilor de atribuire de locuințe sociale care nu facilitează accesul persoanelor marginalizate la aceste locuințe.
- Locuirea în proximitatea unui mediu toxic (stație de epurare a apei, rampă de deșeuri etc.).
- Locuirea într-o zonă ghettoizată cu următoarele caracteristici: separarea spațială de restul localității și lipsa accesului la transport public; subdezvoltarea infrastructurii locative și lipsa accesului la servicii publice; marea majoritate a populației care locuiește în zonă este de etnie romă și se confruntă cu sărăcia măsurabilă în venituri dar și cu excluziunea socială în ceea ce privește accesul la participare în procesele decizionale locale.

Observând că în ultimii 25 de ani, grupurile cu veniturile cele mai mici (sau cele mai sărace) ale clasei lucrătoare au fost supuse în mod predominant inegalităților și excluziunii

locative, fără să beneficieze de măsuri guvernamentale care să le asigure locuință adecvată, accentuăm obligația statului de a elabora și pune în practică o politică justă și antirasistă de locuințe publice. Este timpul ca politica de locuire publică să își reîntre în drepturi și să rebalanseze nedreptățile și inegalitățile create în acest domeniu.

2. Propuneri privind politica de locuințe publice

1) Modificarea legii locuinței prin armonizarea acesteia cu legislația socială, cu legislația anti-discriminare și cu legislația privind urbanismul și amenajarea teritoriului, prin eforturile bine coordonate ale unei comisii parlamentare speciale pe locuire, ale structurilor interministeriale relevante și ale societății civile active în acest domeniu, în vederea reglementării categoriei de locuință publică care să cuprindă toate tipurile de locuințe construite din bugetul public (cu eventuale completări din alte fonduri) și aflate în proprietatea statului, cu respectarea drepturilor chiriașilor.

2) Administrarea adecvată a locuințelor publice ca bunuri de interes comun prin:

(2.1) sistarea definitivă a vânzării locuințelor construite prin programul ANL, dar și a locuințelor actualmente fond de stat care până acum nu au fost vândute foștilor chiriași,

(2.2) identificarea nevoii reale de locuințe publice la nivel de localități și corelarea adecvată a programelor de construcție care produc locuințe publice cu această nevoie,

(2.3) reglementarea transparentă și clară a programelor de construcție de locuințe în relația dintre guvernarea centrală, județeană și cea locală, inclusiv a obligațiilor (inclusiv financiare) ale tuturor părților.

3) Alocare de resurse bugetare pentru creșterea fondului de locuințe publice prin construcții noi, cât și prin reconvertirea imobilelor vacante sau rechiziția imobilelor abandonate.

4) Prioritizarea, în următorii 10 de ani, a accesului la locuințe publice a categoriilor sociale cu venituri care îi plasează sub pragul sărăciei (formând 25% din populația României), al celor care trăiesc în zone dezavantajate și marginalizate, în locuințe inadecvate, sau în locuințe neconvenționale, sunt amenințați de evacuare forțată, au devenit persoane fără adăpost, sunt victime ale violenței domestice, printre ele persoane de etnie romă supuse nu doar excluziunii locative ci și rasismului instituționalizat.

3. Poziția Blocului față de propunerea de modificare a legii 350/2001 referitoare la așezările informale din România

Propunerea afirmă că “recunoașterea juridică a acestor realități spațiale și sociale” este singura soluție și include “limitarea extinderii necontrolate a așezărilor informale”, neglijând consecințele pe care această limitare le poate avea asupra oamenilor în cauză. Prin aceste completări propuse la Legea nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismului, locuitorii așezărilor informale riscă să fie criminalizați încă odată, după ce sunt deja stigmatizați și pasibili de acționare în judecată datorită “ocupării abuzive” a unor terenuri cu spațiile locative informale.

Considerăm că propunerea se bazează pe imperativul de dobândire de proprietate personală/privată asupra locuinței informale și, astfel, se alătură demersurilor dedicate reducerii totale a responsabilității statului pentru crearea unui fond de locuințe publice cu chirie subvenționată pentru persoanele marginalizate social, a gazului metan, a salubrității.

Credem că asigurarea dreptului de proprietate nu poate fi o soluție în toate situațiile de locuire informală.

Referindu-ne la situațiile de locuire informală mai ales din orașe, rezultate din nevoia de locuință în absența unor programe guvernamentale de locuire pentru persoanele cu venituri reduse și din procesele structurale ce le împing în astfel de situații, propunem:

- 1) Dezvoltarea și distribuția justă de locuințe publice în orașe, astfel încât tot mai puțini oameni să fie nevoiți să ajungă în locuințe informale;
- 2) Formalizarea locuințelor informale acolo unde oamenii își doresc acest lucru și susținerea financiară a acestui efort;
- 3) Susținerea din partea autorităților publice a dezvoltării infrastructurii tehnico-edilitare în aceste zone;
- 4) Susținerea din partea autorităților publice a plății utilităților, în toate acele cazuri în care persoanele nu își permit acest lucru; și/sau negocierea prețurilor pentru utilități cu distribuitorii;
- 5) Varianta de formalizare sub formă de „cooperative de locuințe”, care să asigure sprijin atunci când anumite familii nu mai pot plăti costurile locuirii, respectiv care să preia locuința (și să o mențină de utilitate colectivă) atunci când anumite familii nu mai vor/nu mai pot locui acolo.

4. Propunerile Blocului pentru Locuire în ce privește evacuările forțate

Considerăm că legislația în vigoare din România nu respectă reglementările internaționale în ce privește interzicerea evacuărilor (inclusiv evacuările din spații de locuire informală). Ea este ilegală și imorală pentru că îi exclude pe evacuați, chiar pe viață, de la dreptul la locuință adecvată și de la alte drepturi fundamentale ale omului. Evacuările care au loc în România încalcă dreptul constituțional la o viață decentă. Conform Constituției, “statul este obligat să ia măsuri de dezvoltare economică și de protecție socială, de natură să asigure cetățenilor un nivel de trai decent” (Art. 47, alin.1).

Considerăm că evacuările forțate afectează mai ales persoanele sărace, care nu au resurse pentru dobândirea unei locuințe de pe piață, și afectează în mod special persoanele de etnie romă datorită faptului că ele nu se confruntă doar cu resurse financiare reduse ci și cu rasismul instituțional care îi inferiorizează și stigmatizează și în domeniul locuirii.

Pe baza celor de mai sus, BPL susține că este nevoie de următoarele:

- Interzicerea prin lege a evacuărilor forțate, adică să nu se facă nicio evacuare fără relocare în locuință adecvată (termen de ocupare nedeterminat; spațiu termoizolat și suficient pe membru de familie/gospodărie; acces sigur și continuu la utilități de bază; situată în zonă rezidențială cu acces facil la transport public, etc)

- Autoritățile publice locale, în mod special direcțiile de patrimoniu/fond locativ și de asistență socială, să prevină evacuările forțate ale chiriașilor din locuințe de stat și/sau sociale, pe baza prevederilor Legii pentru prevenirea marginalizării sociale, Legii privind protecția copilului, Legii privind persoanele cu dizabilități.
- Ministerul Justiției, Ministerul Muncii și Justiției Sociale, Ministerul Dezvoltării și Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești și alte instituții să sistematizeze și să facă publice informațiile la nivel de țară cu privire la diversele tipuri de evacuări, pentru a cunoaște amploarea fenomenului și a identifica măsuri adecvate.
- Centralizarea și colectarea datelor despre evacuări din locuințe să intre în obligațiile autorităților publice locale (în mod special serviciilor de patrimoniu/fond locativ și serviciilor de asistență socială).

În speranța că aceste recomandări vor fi utile pentru întâlnirea grupului de lucru, vă rugăm să reveniți cu informații.

Cu stimă,

BLOCUL pentru Locuire